

EKSPRESIONIZEM

-Ekspressionisti izražajo notranje napeta duševna stanja, prikazujejo svet, kot ga dojema posameznikova izpovedi željna duša.

-Gre za poseben slog, po katerem se imenuje obdobje med 1918 in 1930.

-Najpomembnejše je izražanje moralnih doživetij, ki izhajajo iz nezadovoljstva s svetom

DRAMATIKA

-Je literarna zvrst, ki se od drugih loči po tem, da ne vsebuje notranjih doživetij junakov, ne vsebuje opisa kraja, časa ampak je omejena samo na samogovor. Ves tekst v dramskem besedilu je napisan v premem govoru.

KNJIŽEVNOST MED NOB

-V času med 2. svetovno vojno je bila literatura izrazito domoljubna. Prevladovala so vojne tematike.

-Pesnik tega obdobja je Karel Destovnik Kajuh, ni samo partizanski pesnik, ampak iz njegovih pesmi kljub preprostemu jeziku vejejo življenjska vidrina in vera v človeka.

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST PO 2. SVETOVNI VOJNI

-Od ljudi je to obdobje zahtevalo veliko napora za obnovo države in izgradnjo novega družbenega sistema

-V literaturi po letih 1945 prepoznamo prepletanje več smeri, to so:

-socialistični realizem (1945 – 1950) pesništvo je služilo predvsem obnovi domovine, pesmi so preproste, predstavniki: Matej Bor, Igo gruden, Cene Vipotnik

-imitizem (po letu 1950) daje prednost čustvovanju posameznika, izid zbirke 4 pesnikov, Pavček, Kajetan Kovič, Ciril Zlobec, Janez Menart, tematika je posebno izpovedna

-nadrealizem ali novi ekspresionizem (konec 50.) poezija je polna dvomov, brezupa, bolečine. Dane Zajc, Gregor Strniša, Veno Taufer.

-modernizem (po 1960) uporaba lahkotnih besednih iger, domiselne metafore. Svetlana Makarovič, Niko Grafenauer, Ervin Fritz

-literarne avantgarde (konec 60. In v 70.) ludizem – igra besed in jezika brez osebnega čustvenega razmerja do sveta

-post modernizem (po letu 1980) imitiranje, citiranje, sestavljanje novih pesmi iz že znanih starih. Milan Jesih, Boris A. Novak, Aleš Debeljak, Ivo Svetina

17. STOLETJE IN POLOVICA 18. STOLETJA

PROTIREFORMACIJA

-protestantizem so konec 16.stoletja prepovedali, zato 17.stoletje zaznamuje protireformacija.

-ohranili so Dalmatinsko biblijo, ostalo pa v večini sežgali

-ohranjenih je nekaj zasebnih in javnih rokopisov (plemiška pisma, prisežni obrazci za meščane pred opravljanjem določenih funkcij)

-v začetku 18.stoletja začnejo ponovno izdajati slovenske knjige z versko vsebino

-Janez Svetokriški je izdal zbirko Sveti Priročnik (njegove pridige) leta 1691

DRUGA POLOVICA 18. STOLETJA

- doba razsvetljenstva
- število tiskanih knjig se začne večati, saj se pojavijo poleg verskih še posvetna besedila
- dobili smo prva strokovna besedila (kuharske bukve, babištvo ali porodničarski vuk Valentina Vodnika)
- dobimo publicistična besedila (zborniška velika pratika in mala pratika, lublanske novice)
- začetek posvetnega pesništva
- začetek posvetne dramatike (Anton Tomaž Linhart)

PRVA POLOVICA 19. STOLETJA

- črkarska pravda (predlog dveh novih črkopisov Metelčice, Dajnčice, rezultat je uporaba Bohoričice)
- končno poenotenje slovenskega knjižnega jezika
- Valentin Vodnik je nadaljeval ustvarjanje in poskrbel za prvo šolsko slovnico 1811
- Valentin Vodnik je pripravil tudi nemško-slovensko-latinski slovar, ki ga ni dokončal
- Jernej Kopitar je 1808 izdal slovnico (slovnica slovenskega jezika na štajerskem, koroškem in Kranjskem), v njej je zahteval enoten knjižni jezik
- Kopitar je želel reformirati pisavo, da bi imel vsak glas svojo črko
- Sledila sta dva predloga, Meteljčica in Dajnčica, vse skupaj se je končalo 1845, ko smo od Hrvatov in Čehov prevzeli gajico.

DRUGA POLOVICA 19. STOLETJA

- obdobje je zaznamovano z bojem za uporabo slovenščine v šolah, uradih in na sodiščih, saj so še vedno uporabljali nemščino
- v deželnem zboru so slovenščino uporabljali od 1867 dalje, v uradih še kasneje
- Anton Martin Slomšek je pisal prve učbenike v slovenščini
- Fran Levstik je dal pobudo za novo slovnico in slovar, prvo slovnico za dijake gimnazij je napisal Anton Janežič 1854
- Matej Ciglej je izdal nemško slovenski slovar, ki se imenuje Wolfov slovar, saj je Wolf prispeval denar
- Stanislav Škrabec se je lotil področja pravorečja
- 1899 smo dobili prvi slovenski pravopisni priročnik v samostojni knjigi, avtor Fran Levec

20. STOLETJE

- Slovenščina je bila podrejena drugim jezikom, predvsem srbohrvaščini
- obudi se ideja o ilirizmu
- krepilo se je poudarjanje ohranitve slovenščine
- Slovenščina je po 2.svetovni vojni postala uradni jezik v Jugoslaviji, vendar se v praksi ni uresničevalo
- z osamosvojitvijo 1991 je slovenščina postala državni in uradni jezik v RS
- leta 1916 je izšla Breznikova slovnica, je tudi avtor drugega slovenskega pravopisa in soavtor tretjega
- etimološki slovar = Fran Ramovš
- Jože Toporišič = več slovenskih slovnice